

Verslag van de Contactdag Erfgoed en Ruimte, d.d. 21 juni 2017

Eén van de initiatieven van het eind 2016 opgerichte samenwerkingsverband van provinciale platforms, provinciale vrijwilligersorganisaties en de SCEZ is het organiseren van contactdagen voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties die actief zijn op het terrein van het cultureel erfgoed. Centraal staan ontmoeting, inspiratie en het delen van kennis- en informatie.

Op 21 juni was het zover: De eerste Contactdag Erfgoed en Ruimte gehouden in het stadhuis van Vlissingen.

Programma - ochtendgedeelte

In het ochtendgedeelte gaat het over de samenwerking. Hoe kunnen de bij de vrijwilligers en vrijwilligersorganisatie aanwezige kennis, faciliteiten en middelen het beste worden gebundeld? Met die vraag wordt ook ingespeeld op de nota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 van de Provincie Zeeland.

Als eerste verwelkomt de wethouder van Vlissingen **Sem Stroosnijder** ons in het Stadhuis. Het Stadhuis is gebouwd in de Wederopbouw periode en is nog steeds in gebruik als Stadhuis. Een bewuste keuze voor renovatie en hergebruik van een symbolisch gebouw op deze plek. In de middag zal hij nog een aantal projecten uit de gemeente toelichten.

De dagvoorzitter **Siert Knigge** geeft in een persoonlijk betoog aan waarom hij zo verbonden is met erfgoed en hoe belangrijk de relatie economie en welzijn en cultuur is. Geen gescheiden werelden, ook niet bij de Provincie, en een uitdaging om beiden te verknopen. In het Zeeuwse land is de kleinschaligheid één van de kernwaarden, waar voorzichtig mee moet worden omgesprongen. Ook de betrokkenheid van de vrijwilligers is vanuit deze kleine schaal zeer groot. Vandaar dat we deze dag vooral inzetten op het efficiënt samenbrengen van kennis en middelen. In het kader van Small is beautiful. "Laten we dat koesteren".

Daarna is het woord aan de gedeputeerde, **Ben de Reu**. Hij start met zijn waardering te uiten voor alle vrijwilligers. Nederland draait op vrijwilligers. In deze tijd willen we af van het sectoraal denken en de blik meer integraal richten op samenwerking en efficiëntie. Betere afstemming en elkaar versterken is daarbij het devies. Ook de commissie Jan Peter Balkenende legt de nadruk op verbinding van economie en cultuur. Er is genoeg werk. Hoe maak je of houd je Zeeland aantrekkelijk is de vraag. Houden we vast wat we hebben? Cultuur is daarbij belangrijk als vestigingsfactor en wordt eigenlijk te laag gewaardeerd. Zeeland is geen rijke provincie dus moeten we wel zuinig omgaan met de middelen en keuzes maken. Hij ziet graag op korte termijn hoe de vrijwilligersorganisaties daar een oplossing voor vinden.

Namens de vrijwilligersorganisaties en de platforms spreekt **Johanna Boogerd**. Zij gaat in op de vraag: Hoe willen we het samenwerkingsverband vormgeven? Aan de orde komen het hoe en waarom van de samenwerking van de vrijwilligers. De rol van de SCEZ. De planning en de uitwerking via een model van werkgroepen. Beter samenwerking en verbetering van inzet en middelen zijn de belangrijkste doelen. De PowerPoint vindt u in de bijlage. Ze legt de nadruk op het proces en de bottum up benadering, waarbij alle vrijwilligers zich vertegenwoordigd voelen. "We zitten nu in de goede energie". De subsidies die de Provincie verstrekt zijn wezenlijk voor de waardering en de inzet van de vrijwilligers. "Betrokkenheid van burgers krijgen overheden als cadeautje terug".

Ter afronding van het ochtendprogramma nemen **Johanna Boogerd, Willem Heijbroek, Jaap Bos, Ben de Reu, en Antoinette Le Coultre** plaats aan de ronde tafels. O.l.v. van de dagvoorzitter geven alle organisaties een toelichting op hun eigen organisatie en de zaken die actueel zijn. Het verslag is in de bijlage terug te vinden.

Een klein intermezzo vormen de films die worden ingeleid door Antoinette Le Coultre. Het zijn opnamen van de Europa Nostra awards die vooral geselecteerd zijn in de categorie educatie, training (van vrijwilligers) en bewustwording. Thema's zijn:

- Inventarisatie van dorpshuizen en café in kleine kernen in Vlaanderen.
- Vaardigheden leren in relatie tot steen stapel technieken in Kroatië.
- ArtZuid in Amsterdam, aandacht voor groene stedelijke buitenruimten door middel van kunstroutes in de 20^{ste} eeuwse tuinsteden.

- Educatieproject in relatie tot de geschiedenis van Unesco Wereld erfgoed klooster in Spanje
- Vrijwilligerswerk in het Openlucht Museum in Chichester in Engeland
- Aandacht voor maritieme archeologie voor vrijwilligers in South Hampton in Engeland.

Als bijlage vindt u de link met de Europa Nostra awards.

De sfeer zit er goed in en bij de lunch worden er door de 55 aanwezigen heel wat contacten gelegd en aangehaald. Er worden veel ervaringen uitgewisseld en zaken nader besproken. Na de lunch is er gelegenheid om als voorbereiding op het middag programma een aantal rondleidingen te volgen. Onder deskundige leiding van Ronald den Broeder, Tom Ekering, Evert de Jongh en Doeke Roos worden 4 rondwandelingen door Vlissingen gevolgd. Een rondje rond het Stadhuis, het Scheldeterrein, De Zeevaartschool, de Willem III kazerne, de molen, de bunker en vele andere monumenten komen in beeld. Ook wethouder Sem Stroosnijder is zeer betrokken en toont zich een goede gids. In de bijlage vindt u de foto's van deze dag.

Programma - middagedeelte

In het middagedeelte is het thema herbestemming en de rol die vrijwilligers en vrijwilligers-organisaties hierin spelen. Herbestemming en participatie zijn ook belangrijk met het oog op de komende Omgevingswet.

Bijdrage Henk van Koeveringe

Hij is betrokken geweest bij verschillende herbestemmingen van monumentaal vastgoed, waar onder het pand Dam 5 te Middelburg en de Zeevaartschool te Vlissingen. Centrale vraag bij herbestemmingen in monumentaal vastgoed: is de omgeving bereid er waarde aan toe te kennen door er ook geld in te stoppen? In principe moet er een zeker rendement gehaald worden van waaruit het gebouw zich zelf kan bedruipen.

Hij hecht veel waarde aan de kwaliteit van monumenten en de uitstraling die deze hebben naar hun omgeving. Ze bepalen de identiteit van de plek en leveren meerwaarde voor woon en werkomgeving. Voor bedrijven een prachtig visitekaartje. Het is een certificaat van echtheid en serieus ondernemerschap. Belangrijk is wel dat er toekomst perspectief is en niet in de laatste plaats economisch gezien.

Bijdrage Sem Stroosnijder

De wethouder geeft een overzicht van herbestemmingen in Vlissingen van de laatste tien jaar.

Hij noemt onder andere:

- Watertoren Souburg (expositieruimte en atelier)
- Watertoren Vlissingen (vakantiewoning)
- PZEM Elektriciteitscentrale (huisvesting startende ondernemers)
- Kazematten (expositieruimte MuZEEum)
- Zeevaartschool (zorgboulevard)
- Campus Vlissingen (studentenhuisvesting)
- Zware Plaatwerkerij (zorgcentrum)
- Theo van Doesburgcentrum (welzijnsaccommodatie)
- Petruskerk (woonhotel, oplevering volgt nog)

Hij is een warm pleitbezorger voor gebruik van het erfgoed wat Vlissingen nog heeft kunnen behouden. Een economisch gezonde aanpak is dan wel een voorwaarde.

Bijdrage Evert de Jongh

Evert bespreekt een aantal van herbestemming: o.a. Bergen op Zoom (fabriek) en Amsterdam (hallen). Als randvoorwaarden voor herbestemming noemt hij drie aspecten:

Gebouw:

- Van conserveren naar ontwikkelen

- Financieel-economische haalbaarheid

Omgeving:

- Van object naar omgeving
- Functie van gebouw in de omgeving

Gemeente:

- Bestemmingsplan is de juridische basis
- Woonvisie, verkeersvisie e.d.

Nadruk ligt hierbij ook op de in voorbereiding zijnde omgevingswet en de implicaties voor betrokkenen, omwonenden en vrijwilligersorganisaties die in het voortraject kunnen mee denken in de vormgeving van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Gemeenten worden verplicht in een vroeg stadium ook de cultuur historie in de planvorming mee te nemen.

Zijn PowerPoint is te zien in de bijlage.

Bijdrage Ria Geluk

Het erfgoedplatform functioneert al twee jaar en heeft in die tijd ook een paar taken naar zich toe getrokken, zoals de organisatie van de Open Monumentendag. Ook is onder de vleugels van het platform het project verdrongen en gekrompen dorpen ontwikkeld, waarbij er 16 borden zullen worden geplaatst bij dit soort bijzondere plekken in het landschap.

De gemeente heeft overigens de wens uitgesproken het platform om te vormen in een zelfstandige stichting. De leden van het platform hebben aangegeven nog een paar jaar onder de vleugels van de gemeente te willen opereren. Nadruk legt Ria op de rol van de gemeente en de ondersteuning die zij als platform krijgen voor hun werkzaamheden. Daaruit blijkt de betrokkenheid van de gemeente en het belang dat zij hecht aan dit platform en de inzet van de vrijwilligers.

Conclusies Siert Knigge

De dagvoorzitter sluit deze inspirerende dag af met een aantal conclusies en vraagt of de aanwezigen daarmee in kunnen stemmen. Er volgen geen aanvullingen en of aanpassingen.

Conclusies:

1. Vrijwilligers organisaties en de SCEZ trekken samen op om te komen tot een Erfgoedhuis als levendige community van erfgoedorganisaties conform aangenomen voorstellen op de Contactdag Erfgoed en Ruimte op 21 juni 2017
2. In werkgroepen wordt ingezet op:
 - Vormgeving facilitaire steunfunctie en uitwerking middelen
 - Communicatie en ICT
 - RO en projecten
3. Alle partijen werken samen aan thema's om te komen tot een efficiëntere inzet van kennis en middelen. De SCEZ faciliteert & ondersteunt hierbij
4. Vrijwilligersorganisaties treffen elkaar op
 - contactdag erfgoed en ruimte in het voorjaar en
 - contactdag erfgoed en publiek in het najaar
5. De rol van het meldpunt wordt verbreed ook met oog op ontwikkelingen in relatie tot de omgevingswet
6. We maken de wisselwerking met toerisme en ondernemerschap sterker met het oog op verbreding van het (economisch) draagvlak en het publieksbereik
7. Zeeuwse ankers zijn de basis om erfgoed verhalen aan elkaar te knopen en toegankelijk te maken.

8. De vrijwilligersorganisaties zoeken samenwerking met marktpartijen, gebruikers en overheid en richten zich inzet van expertise in het voortraject van planvorming.
9. We gaan voorzichtig met ons kapitaal om , i.c. menskracht en middelen en willen onze inzet en conclusies breed onder de aandacht brengen. (contact Provincie, VZG)

=====

Alle aanwezigen zijn uitgenodigd voor de Contactdag Erfgoed en Publiek op 30 september a.s.

Bijlagen:

- PowerPoint vrijwilligers
- Verslag Ronde tafel
- Link Europa Nostra: Heart for People's Cafe's
<https://www.youtube.com/watch?v=NIH4MKAmZ48&index=22&list=PLC584137AA4FF9FE1>
- Presentatie Evert de longh
- Foto's
- Uitnodiging Contactdag Erfgoed en Publiek/ Erfgoed dag in het landschap